

POJASNILO V ZVEZI S KRIPTOSREDSTVI:

Kaj MiCA pomeni za potrošnika

Kaj je kriptosredstvo?

Kriptosredstvo je digitalna predstavitev vrednosti ali pravice, ki jo je mogoče prenašati in shranjevati elektronsko z uporabo razpršene evidence¹ ali druge podobne tehnologije.

Znana primera kriptosredstev sta BTC (Bitcoin) in ETH (Ethereum), vendar trg kriptosredstev zajema širok nabor drugih sredstev, kot so tako imenovani stabilni kovanci², meme kovanci³ in nezamenljivi žetoni⁴.

V EU uredba o trgih kriptosredstev (MiCA) ureja dejavnosti, ki vključujejo nekatera kriptosredstva. Eden od ciljev uredbe MiCA je vzpostaviti usklajena pravila za kriptosredstva in storitve po vsej EU, vključno z boljšim varstvom potrošnikov (npr. dostop do celovitih informacij, pregledni postopki za obravnavo pritožb itd.).

Odvisno od vrste kriptosredstva ali storitev v zvezi s kriptosredstvi (reguliranih, nereguliranih) in ponudnika (npr. nepooblaščenega, s sedežem zunaj EU) se lahko soočate z večjimi tveganji in različnimi ravni zaščite. Razumevanje tveganj, ki bi jim lahko bili izpostavljeni, je ključnega pomena pred nakupom katere koli vrste kriptosredstev ali uporabo katere koli storitve v zvezi s kriptosredstvi.

Za več informacij o tveganjih glej opozorilo skupnih evropskih nadzornih organov [shorturl.at/2bh5H].

¹ TEHNOLOGIJA RAZPRŠENE EVIDENCE (DLT):

Porazdeljena knjiga je zapis informacij oziroma podatkovna baza, ki si jo deli več uporabnikov v omrežju. Najbolj znana vrsta porazdeljene knjige je tehnologija veriženja (angl. blockchain), poimenovana tako zato, ker shranjuje posamezne transakcije v skupinah oziroma blokih, ki so med seboj kronološko povezani in tvorijo verigo.

Tehnologija razpršene evidence se uporablja za prenos različnih vrst sredstev med kupcem in prodajalcem.

² STABILNI KOVANCI:

Tako imenovani stabilni kovanec je kriptosredstvo, ki naj bi ohranjalo stabilno vrednost s sklicevanjem na eno sredstvo (npr. fiat valuto) ali več sredstev. Stabilni kovanec morda ne bo tako stabilen skozi čas, zlasti v negotovih tržnih pogojih.

³ MEME KOVANCI:

To so kriptosredstva, poimenovana po trendih, humorih ali zabavnih temah. Običajno so ustvarjeni za vključitev spletnih skupnosti in se lahko uporabljajo pri plačilih med posamezniki, špekulativnih naložbah ali trgovanju. V mnogih primerih jih spremljajo spletna mesta s komičnimi vsebinami, včasih nesmiselnimi izrazi, njihovi ustvarjalci in oboževalci pa tržijo občutek skupnosti, da bi pritegnili druge.

⁴ NEZAMENLJIVI ŽETONI:

So edinstvena in nezamenljiva digitalna sredstva, shranjena v omrežju razpršene evidence, vključno z digitalno umetnostjo in zbirateljskimi predmeti.

Izdelki, ki so zamenljivi in se potrošnikom ponujajo kot NFT, vendar so del serije ali zbirke, morda niso NFT in jih zato lahko ureja MiCA.

Katera kriptosredstva ureja MiCA in katera ne

MiCA ureja tri vrste kriptosredstev:

Žetoni elektronskega denarja (EMT)⁵: kriptosredstva, ki naj bi ohranjala stabilno vrednost z vezavo na vrednost ene uradne valute, npr. evra, dolarja. Če imate EMT, imate pravico, da od izdajatelja zahtevate povračilo v polni nominalni vrednosti, in sicer v valuti, na katero se žeton nanaša.

Žetoni, vezani na sredstva (ART)⁶: kriptosredstva, ki naj bi ohranjala stabilno vrednost z vezavo na drugo vrednost, pravico ali njuno kombinacijo (npr. uradna valuta, blago, druga sredstva). ART lahko unovčite po tržni vrednosti sredstev, na katera se ti žetoni sklicujejo.

Kriptosredstva, ki niso EMT ali ART: vključujejo uporabniške žetone⁷ in druga kriptosredstva, ki niso kako drugače izključena iz MiCA.

⁵ ŽETONI ELEKTRONSKEGA DENARJA (EMT):

- So vrsta kriptosredstev, ki naj bi ohranjale stabilne vrednosti, vezane na vrednost uradne valute (npr. evro, ameriški dolar ipd.).
- Le kreditne institucije ali institucije za izdajo elektronskega denarja lahko takšne žetone ponudijo javnosti ali zaprosijo za njihovo uvrstitev v trgovanje na območju EU.
- Imetnikom ne podeljujejo obresti.

⁶ ŽETONI, VEZANI NA SREDSTVA:

- Gre za kriptosredstva, ki niso EMT.
- Samo kreditne institucije ali izdajatelji, ki imajo dovoljenje po uredbi MiCA, lahko javnosti ponudijo žetone, vezane na sredstva, ali zaprosijo za njihovo uvrstitev v trgovanje v EU.
- Lahko so vezani na drugo sredstvo, vključno z eno ali več uradnimi valutami, drugimi kriptosredstvi ali njihovo kombinacijo.
- Imetnikom ne podeljujejo pravic.

⁷ UPORABNIŠKI ŽETONI:

To je vrsta kriptosredstev, katerih edini namen je zagotoviti dostop do blaga ali storitve, ki jo ponuja izdajatelj tega žetona.

MiCA se ne uporablja za naslednje vrste kriptosredstev:

- X Kriptosredstva, ki so edinstvena in nezamenljiva.** Ta sredstva niso zlahka zamenljiva in njihove relativne vrednosti v primerjavi z drugim kriptosredstvom ni mogoče enostavno ugotoviti s primerjavo z obstoječim trgom ali enakovrednimi sredstvi (npr. virtualnimi nepremičninami, domenskimi imeni in elementi, pri katerih je treba preveriti verodostojnost). Tako imenovani nezamenljivi žetoni (NFT), ki so del serije ali zbirke, pa lahko še vedno spadajo na področje uporabe uredbe MiCA.
- X Neprenosljivi žetoni** (kot so točke programov zvestobe).
- X Kriptosredstva, ki že spadajo na področje uporabe obstoječe zakonodaje o finančnih storitvah,** kot so kriptosredstva, ki se štejejo za finančne instrumente iz direktive MiFID (npr. izvedeni finančni instrumenti, prenosljivi vrednostni papirji). Pri vlaganju v ta sredstva boste imeli koristi ob upoštevanju pravil o varstvu potrošnikov/vlagateljev, ki se uporabljajo za tokenizirana tradicionalna finančna sredstva.

! Če kupujete ali prodajate kriptosredstva ali uporabljate storitve v zvezi s kriptosredstvi, ki niso urejene z uredbo MiCA ali drugo zakonodajo EU o finančnih storitvah, ste lahko izpostavljeni znatnim tveganjem in imate omejeno varstvo potrošnikov ali ga sploh nimate.

Ponudniki kriptosredstev, s katerimi se lahko srečate

Kriptosredstva in ponudniki storitev v zvezi s kriptosredstvi, regulirani v EU:

Ta podjetja ponujajo produkte in storitve potrošnikom, ki jih ureja MiCA, vključno z ART, EMT, skrbništvom in upravljanjem kriptosredstev ter upravljanjem platform za trgovanje s kriptosredstvi in borz (za fiat⁸ ali druga kriptosredstva). Da bi lahko ponudniki storitev v zvezi s kriptosredstvi zagotavljali storitve potrošnikom v EU, morajo imeti dovoljenje, kar pomeni, da morajo izpolnjevati posebne zahteve v zvezi z upravljanjem, kapitalom, ravnanjem in varstvom potrošnikov.

+ Če ponudnik ima dovoljenje EU, lahko preverite v registru ESMA (shorturl.at/zZwVI) in na spletišču nacionalnega finančnega regulatorja (www.atvp.si). Za več podrobnosti si oglejte razdelek »Kaj se morate vprašati pred naložbo v kriptosredstva« v opozorilu skupnih evropskih nadzornih organov [shorturl.at/2bh5H].

⁸ FIAT:

Fiat valuta je valuta, ki jo centralna banka razglasi za zakonito plačilno sredstvo, na primer ameriški dolar, evro itd.

Kriptosredstvo za trgovanje v fiat valuti se nanaša na nakup, prodajo ali trgovanje s kriptovalutami v zameno za fiat valuto.

Kriptosredstva in ponudniki storitev⁹ v zvezi s kriptosredstvi, ki v EU nimajo dovoljenja:

Ne glede na zahteve MiCA boste morda naleteli na kriptosredstva in ponudnike storitev v zvezi s kriptosredstvi, ki v EU nimajo dovoljenja. Za ta podjetja morda ne veljajo nobena pravila o varstvu potrošnikov, morda nimajo ustreznega upravljanja, kapitala ali preglednih operativnih praks in zaščitnih ukrepov. Zato se lahko povečajo tveganja goljufij, slabega upravljanja premoženja ali insolventnosti. To vključuje kriptosredstva in storitve, ki jih ponujajo podjetja s sedežem zunaj EU.

! Če se odločite za sodelovanje z nepooblaščenimi ponudniki, se zavedajte, da ste lahko izpostavljeni velikim tveganjem in imate omejene pravice do varstva potrošnikov ali jih sploh nimate. Obstaja velika verjetnost, da boste utrpeli izgube sredstev, da boste imeli omejene ali nobene možnosti za povračilo in v primeru spora ne boste deležni ustreznega pravnega varstva.

⁹ NEPOOBLAŠČENO PODJETJE:

Vsa podjetja, ki delujejo v EU brez veljavne licence po uredbi MiCA, delujejo brez dovoljenja. Vendar to ne pomeni, da so vsa nepooblaščenega podjetja nujno nezakonita. Sem spadajo na primer podjetja, ki opravljajo storitve, kot je pridobivanje strank, popolnoma decentralizirane organizacije in druga podjetja, ki niso zajeta v področju uporabe uredbe MiCAR.